

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne. Ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Dardanele.

Dardanelam prisojajo iz prav davnih časov posebno važnost. V »Delavcu« smo omenjali to že nekajkrat, zlasti je pa zbudilo Dardanelsko vprašanje pozornost v sedanji svetovni vojni, ker je deloma bistven vzrok sedanjega klanja in ker ga prav sedaj angleško in francosko vojno brodovje hoče rešiti po svoje.

Zgodovina nam pripoveduje, da je perzijski kralj Kserks z verigami oklenil Dardanele, kar pomeni najbrže to, da je napravil za svojo armado most čez Dardanele na čolnih, ki so bili sklenjeni z verigami. Takrat so smatrali Dardanele kot važno pot, po kateri je mogoče najprej priti iz Azije v Evropo. Danes ta pomen ne odločuje, pač pa kot prehod iz Črnega morja v Egejsko oziroma Sredozemsko morje, ki ovira Rusiji izhod iz Črnega morja, drugim državam pa vhod v Črno morje in še bolj pa dejstvo, da tvorita Bospor in Dardanele naravno morskoro obrambo za mesto Carigrad, ki se nahaja med obema ožinama. Slabotnost Turčije pridobi zlasti po Dardanelah izredno obrambno moč, ker obvladuje skoro nemejeno nekatere vojaške in državne interese tujih držav, obenem pa je nje glavno mesto domala nedostopno. Dardanele so torej pogoj obstoju Turčije. Prav zaradi tega se nadeja trozveza, da se najhitreje reši sedanje vojno vprašanje, če poskusijo s silo osvojiti Dardanele.

Sedanji boj za to morskoro ožino pa utegne imeti kdo ve kakšen politični namen. Najprej trdijo nekateri, da je ta akcija le navidezna, da se z njo otrese Anglija in Francija neprijetnih obveznosti. Rusiji namreč zopet manjka denarja. To večno pomanjkanje denarja na Ruskem

ima svoje naravne vzroke. Rusija je gospodarsko zaostala država, ki goji le po posameznih krajih dobro razvito industrijo; ruski despotizem se ne briga za vrednote. Vsaka moderna država pa računa ob svojih imperialistiških namenih vedno tudi z razvojem narodnega gospodarstva. Teh nalog ruski carizem ne pozna, vedno se zanaša le na svojo orjaško obsežnost in svoje povečanje, ne misli pa na to prav nič, ali je država, ljudstvo, njega narodno gospodarstvo kos toliko žrtvovati ali ne. Iz tega vzroka najema Rusija že leta in leta posojila na Francoskem in sedaj, odkar se bje svetovna vojna, na Francoskem in Angleškem. Tega sta se Anglija in Francija naveličali. In ko je nedavno ruski finančni minister iskal zopet posojilo pri Lloyd-Georgu in Ribotu, sta bila oba finančna ministra zaradi »dragega« zaveznika nekoliko v zadregi. Kar odkloniti se nista upala Barka (ruskega finančnega ministra), ker bi sicer utegnili Rusija sklepati mir sama in pustiti Anglijo in Francijo na cedilu. Zaradi tega se je odločil Lloyd-George za napad na Dardanele, da se s tem omogoči Rusiji prehod skozi Dardanele in dovoz vojnih potrebščin.

Toda namen napada na Dardanele utegne biti še drugačen, še bolj verjeten nego oni. Anglija utegne imeti tajne namene, zakaj že desetletja je silno ljubosumna na svojo prijateljico Rusijo zaradi Dardanel. Nikakor se ni mogla sprijazniti doslej z mislijo, da bi Rusija dobila prosto pot iz Črnega morja skozi Dardanele v Sredozemsko morje. Ko so leta 1878. Rusi premagali Turčijo ter prisilili, da je v Šentšefanskem miru dovolila Rusiji prehod skozi Dardanele, je prišla pred Carigrad angleška mornarica ter prisilila Ru-

sijo, da je silno nejevoljna odstopila pridobljene pravice. Angleži vedo, da utegne Rusija napasti Bospor, in če se ji napad posreči, si osvoji Carigrad in z njim tudi gospodstvo nad Dardanelami. Kaj takega vendar ne more ugajati Angležem, ker bi bili potem brez vsakršnega vpliva na interese, bodisi gospodarske ali politične, ki so spojene s to važno morskoro ožino. Sigurno je sigurno, si misli Anglija, in če že kdo vzame Dardanele, potem je najbolje, če jih vzame Anglija sama.

Pomoč, ki jo Anglija prinaša z napadom na Dardanele Rusiji, je torej jako dvomljive vrednosti, zakaj, če bo sreča mila Angliji, polasti se Dardanel in Carigrada sama. Ni še gotovo, kako izide akcija, zakaj Dardanele so naravno silno utrjene; braniti jih morejo Turki skoro sami. Ni čuda, če sta izgubili tam Anglija in Francija mnogo bojnih ladij, ter so doslej Turki dosegli uspeh pri obrambi.

Bodoča žetev.

Težavno je razpravljati že sedaj o bodoči žetvi, ker nismo proroki in ker nimamo vpliva na razvoj problema glede obdelovanja zemlje in glede porabe pridelanih živil. Vendar je pa to vprašanje tako važno in tako splošnega pomena, in sicer povsem gospodarskega značaja, da ga smemo in moramo omenjati tudi mi, oziroma se najprej na posvetovanja, ki so jih imeli nedavno načelniki strank dunajskega občinskega sveta.

Načelniki strank v dunajskem občinskem svetu so sklenili, pozvati vlado, naj ukrene vse potrebno, da se pšenica, rž, ječmen, oves in koruza letošnje žetve ohrani za splošno porabo, zlasti naj raz-

LISTEK.

Moderna trdnjavska vojna.

Moderne trdnjave so jako zgodnjega početka ter izvirajo iz časa konstrukcije težkih oblegovalnih topov. Nasproti topništvu, torej nasproti napadalnim sredstvom, se je opremljala tudi zidava trdnjav ter se razvila do sedanje oblike. V sedanjem času se ne more moderna trdnjavska vojna ozirati na Sevastopol (1854.) in Pariz (1871.), marveč, kakor vobče moderna tako tudi trdnjavska vojna datira iz rusko-japonske vojne.

Port-Artur. Prvo obleganje moderno urejene trdnjave se je vršilo pri Port-Arturu. Brez ozira na poedine epizode, ki so bile kot uvod obleganju samemu, se je začelo z obleganjem na suhem dne 6. junija 1904. Oblegovalna japonska vojska, pod poveljstvom generala Nogia, je bila močna štiri divizije. Že 26. julija je Nogi s tremi paralelnimi kolonami zavzel utrjene sprednje višine severno od mesta in Japonci so se 3. avgusta približali zunanjim utrdbam tako, da jim je bilo mogočno postaviti svoje težke oblegovalne topove. Dne 8. avgusta

so bile zavzete nekatere višine na izhodni strani mesta, potem je Nogi zaukazal splošen naskok, ki je trajal od 19. do 24. avgusta. Naskok ni uspel, a je stal Japonci 14.000 mrtvih. Od tega časa so jeli Japonci metodiško oblegovati z vojsko in so opustili naskakovanja; obstreljevali so pa poedine utrdbe, dokler so jih popolnoma poškodovali. Tako so počasi napredovali z zavzetjem ene višine za višino in se koncem decembra približali notranjemu trdnjavskemu obroču. Šele 2. januarja 1905 je general Stössel predal trdnjavo, ki se je branila 210 dni.

Odrin. Balkanska vojna je prinesla s seboj tudi trdnjavsko vojno v velikem obsegu. Po bulgarskih zmagah pri Kirkilisi in Čorlu so prišle prve čete pred Odrin in ga zaprle s treh strani, a ko je padla Dimotoka, je bil Odrin tudi z južne strani zaprt; to se je zgodilo 27. oktobra 1912. Od tega časa je bila trdnjava cernirana (zaprta, odrezana) in oblegali so jo povsem sistematično. Seveda je bulgarski in pozneje pomožni srbski vojski (120.000 mož) primanjkovalo težkih oblegovalnih topov, zato se je oblegovalna armada pod poveljstvom generala Ivanova zadovoljila s cerniranjem in izstradanjem trdnjave, kar je v sedanji moderni vojni izrednega pomena. Boji so

trajali šest polnih mesecev, ko se je nazadnje 26. marca 1913 posrečilo bulgarsko-srbski vojski, da je z energičnim naskokom zavzela en sektor, na kar se je trdnjava vdala. Karakteristično za moderno vojno je, da trdnjava pade v tistem hipu, ko se na tem ali onem kraju vsaj nekoliko prebije trdnjavski obroč. Topovi in ostali vojni material se navadno v zadnjem hipu uniči.

V balkanski vojni so se vršili tudi manjši trdnjavski boji. Skader je zavzela po devetmesečnem obleganju srbsko-črnogorska vojska, dasi je bila trdnjava podrejene veljave, a ga je prisilil glad, da se je vdal.

Janina v Epiru, ki so jo zavzeli Grki, je primera pravega topniškega obleganja, ker so Grki hranili ljudski material, so utrdbe z vztrajnim topovskim ognjem porušili do temelja.

Sedanja svetovna vojna velikih držav je prinesla s seboj ogromne trdnjave in ogromen oblegovalni material. Nemški 42 cm možnarji in naše motorne baterije učinkujejo tako, da so prvovrstne trdnjave, kot so Antwerpen, Namur, Liege in Lille, padle v nekaj dneh. Presenečenje je v tem, da te trdnjave pravzaprav niso bile oblegane, marveč so bile porušene iz velike daljave s težkimi topovi.

glasi zaporo ter prepove vsakršno svobodno razpolaganje itd.« Taki ukrepi vlade so vsaj za letos nujni ne glede na trajanje vojne.

V Avstriji imamo pomanjkanje žita. To pomanjkanje pa ne bo manjše prihodnje leto, če pristojne oblasti ne bodo dovolj pozorne na to, da se obdelava vsa za poljedelske pridelke pripravna zemlja.

Sedanje pomanjkanje krušnih pridelkov ni zakrivila samo vojna, marveč tudi pomanjkljive in prekasne naredbe. Socialni demokratje so opozarjali na nevarnost že davno prej, in če bi bile oblasti, če bi bile dežele in občine organizirale aprovizacijo o pravem času, bi danes še ne stali tam, kjer smo. Najnovejša naredba z dne 28. marca določa minimum oddaje moke. A kljub temu opazimo, da se posamezniki zalagajo s krušnimi pridelki, siromaki, ki nimajo denarja na kupe in niti za silo, pa morajo čakati, da se založijo izpraznejo ter bodo potem morda lovili okolo posamezne grame moke in kruha.

Za izvedbo aprovizacije je treba točne organizacije in delavnosti v občinah, po deželah, sicer dosti ne pomagajo vladne naredbe in ukrepi.

To velja za sedanje razmere.

Toda kar je bilo, je bilo. Ozirati se nam je na bodočnost. Vsekakor treba, da se vsaj glede nove žetve ukrene že sedaj vse potrebno. Zagotoviti se mora najprej obdelanje zemlje, potem pa tudi skrbeti za to, da se pridelki resnično razdele in porabijo za prehranjevanje prebivalstva, kar se pa da doseči le tedaj, če se za pridelke proglasi čimprej primerna zapora.

Značilen sklep je v tem pogledu napravila ljubljanska občina. Ljubljanska občina ima precej mestnega sveta. Sedaj je pa sklenila, da da 7 hektarov svojega zemljišča brezplačno v najem, in sicer posamezniku do 1000 kvadratnih metrov. Trdili smo že večkrat, da morajo občine same vzeti stvar v svojo upravo ali pa si vsaj pridržati ingerenco na pridelke. V tem slučaju pa prepušča občina ped svoje zemlje, eventualno tudi samo nekaj oseh, da jo brezplačno izkoriščajo, ki pa zopet utegnejo biti le taki, ki bi jim parcel ne bilo treba najemati, ker so itak posestniki ali pa imovitejši ljudje.

Pomorske mine.

V nobeni vojni še ni bilo podmorsko bojevanje tolikega pomena kakor je v sedanjih svetovnih vojni, v kateri se porablja na morju in v morju zlasti podmorski čoln, ki napada bojne in sovražne trgovske ladje s torpedi, in pa pomorske mine. Pomorske mine so vobče mnogo nevarnejše orožje nego podmorski čolni s svojimi torpedi.

Pomorske mine so jeli rabiti že pred sto leti; seve so bile takrat še jako enostavne. V večji množini so rabili mine v severnoameriški secesijski vojni (1861. do 1865.), v kateri so vničile mine sedem monitorjev (manjših obrežnih bojnih ladij in čolnov). V rusko-turški vojni leta 1877/78 so uničile Turkom ruske mine dve vojni ladji, v rusko-japonski vojni 1904/05 so potopile pomorske mine tri ruske in šest japonskih vojni ladij — med njimi tri velike linijske ladje.

Mine se dele najprej v dve vrsti, v mine, ki se vnamejo same in v mine, ki jih razstrele z elektriko z določenega opazovališča. Delimo pa mine še tudi drugače: v ofenzivne in defenzivne (napadalne in obrambne).

Če je že moral občinski svet ljubljanski nekaj ukreniti, potem bi bil moral upoštevati vse okoliščine. Najprej bi bil moral dati obdelati več svojega sveta nego sedem hektarov, dalje bi moral za skupno preoravanje skrbeti, torej prvo delo organizirati, poskrbeti vsem najemnikom gnojila in eventualno tudi nekaj orodja, ali pa obdelati zemljo na račun najemnikov ter dobiti semena za vse. Še umestneje pa bi bilo, če bi vso obdelavo oskrbela občina v svoji režiiji, ker je svet precej daleč zunaj mesta in posamezne delavske rodovine nimajo časa, ker si morajo drugače služiti kruh, če se pa odda svet kmetijstva nevesčim ljudem, potem pa to ni nič drugega kakor potrata.

To, kar smo navedli tukaj glede občine ljubljanske, velja tudi za vse druge občine, ki bi kaj takega ukrenile.

Malomarnost, ki smo jo opazili pri aprovizaciji, se nadaljuje, toda ne sme obveljati tudi za novo žetev.

Potreba aprovizacije še ni minila, če bi tudi vojna končala, zaradi tega naj vsi, ki imajo vpliv na pristojne korporacije, v njih zastavijo svoj vpliv, da napravijo res koristne in socialne sklepe ter jih tudi izvrše.

Iz delavskega gibanja na Bulgarskem.

Po uradnih pozvedbah bulgarskega ministrstva za trgovino in javna dela je brezposelnost delavstva v deželi jako občutna.

Število brezposelnih, ki ga poročilo navaja, znaša 20.600. Všteti so v tej vsoti le industrijski delavci. Zdi pa se, da so navedene uradne številke, da si se tičejo samo industrijskih delavcev, jako pomanjkljive. Dvom glede točnosti poročila je vsekakor opravičen, če obenem vpoštevamo, da znaša število brezposelnih samo v mestu Varni 7000. A tudi neglede na točnost uradnih številk je to število brezposelnih za malo Bulgarsko državo izredno veliko. Čudno torej ni, če slišimo, da izredna brezposlica neugodno vpliva na vse gospodarsko življenje bulgarske države.

Neobičajno velika brezposelnost je privedla tudi bulgarske strokovne organizacije v zadrego, kar je tembolj razumljivo, ker so zahteve glede preskrbe velike, a sredstva strokovnih organizacij precej majhna. Toda brezposelnost še vedno narašča. Narašča vsled splošne gospodarske krize, ki tudi Bulgarski ni prizanesla. Kaj čuda, da je med bulgarskim delavstvom zavladala velika beda, kakor pravijo poročila.

Neglede na javne zbirke, ki so jih priredile, so se vodstva strokovnih organizacij v svoji stiski obrnile za pomoč na občinske zastope, in kakor kaže, ne brez uspeha. Kot prvi je priskočil na pomoč občinski zastop glavnega mesta Sofije, ki je dovolil strokovnim organizacijam 2000 frankov v svrhu podpiranja brezposelnih delavcev. Posebna komisija bo ta znesek razdelila med strokovne organizacije po ključu, ki je v sorazmerju z izplačanimi brezposelnimi podporami.

Znesek 2000 frankov in vrhutega za glavno mesto sicer ni velik ali izključeno ni, da se zganejo še druga bulgarska mesta. Vsekakor pa je ta prvi korak glede preskrbe brezposelnih delavcev posebno na Bulgarskem jako značilen in vreden, da ga omenjamo na tem mestu.

Meščanski nazor.

Nemški meščanski reformator Damaschka je izjavil na svojih predavanjih:

Sedaj obstoji državni socializem, ali v mirnih časih pride do občinskega socializma, kakor si ga nismo nikdar mislili. Ali državni in občinski socializem sta samo tedaj resnični kulturni napredek, ko se meje jasno in razločno začrtajo. Državni socializem postaja v nevarnost za osebno svobodo, za razvoj industrijskih moči, za opravičene samosvoje interese poedinca, če se ne potegnejo povsem jasno in ostro meje med socializmom in pravom poedinca, kjer se po njihovi naravi morajo začrtati. Ta meja leži tam, kjer kak monopol je ali ni naraven, kjer more ali ne more biti.

Mati vseh monopolov je površina zemlje, na kateri živimo in delamo vsi in kjer moramo biti pokopani, ko je to življenje prišlo h kraju — tla in gruda, iz katere klije vse življenje. V čigar rokah je gruda, ta odloča o ljudeh, ki morajo živeti

Navadna oblika mine je hruškasta železna posoda. Na gorenjem koncu ima steklene rožičke, ki so pokriti s svinčnimi kapiami. Od tam je napeljana žica do električne baterije, ki je v zvezi z razstrelivom (navadno strelna pavola). Kadar zadene ladja ob steklene rožičke, ki so v zvezi z baterijo, zaneti električna iskra razstrelivo, da nastane eksplozija. Mine po pristaniščih so pa tudi prirejene tako, da so v zvezi s skrivnim opazovališčem na obrežju in kadar zapelje sovražna ladja na mino, razstreli obrežni opazovalec z elektriko mino, ki je označena v tajnem načrtu na dotičnem prostoru.

Mine so položene križema, navadno tri metre pod gladino morja, ter so pritrjene na verižicah, ki imajo ob koncu kos železa, da ostanejo na določenem mestu. Druge mine pa plavajo prosto po morju. Često se pa tudi dogaja, da se zasedrane mine potrgajo ter ogrožajo še dolgo časa potem zlasti trgovske ladje.

Defenzivne (obrambne) mine polagajo navadno v izlivih rek ali pred pristanišči, druge pa polagajo po morskih prehodnih krajih, da z njimi ogrožajo morske ceste. Često pa tudi nanese potreba obrambe, da nasprotnik ogroža so-

vražnika z raztresenimi minami. Te mine se porablja zlasti takrat, kadar kako ladjo sovražnik preganja; zasidrajo se avtomatiško ter jih spuščajo v morje preganjana ladja na begu.

Najnevarnejše vobče so proste mine, ki so obenem obrambne in napadalne. Kakor nam je znano, se v morju pretakajo morski toki po določenih zakonih. Ozmimo se na Dardanele, kjer se vrši prav sedaj bojevanje na morju. Če spuščajo Turki v Dardanelah proste mine, jih nosi morski tok, ki preteče tam v eni uri 1:5 do 2:5 morskih milj, nasproti sovražniškimi bojnim ladjam in jih ogrožajo.

Mine polagajo posebne ladje in podmorski čolni. Toda tehnika napreduje in nabavili so ladje in naprave, ki mine love ter odstranjajo s posebnimi mrežami. Rušilci min so jako plitve majhne ladje. Vsekakor pa je jako nevarno opravilo, mine polagati, še bolj pa jih odstranjevati.

Glede polaganja min veljajo posebne mednarodne določbe, ki jih pa v sedanjih vojni zlasti Anglija in Rusija ne upoštevata. Mine se ne smejo polagati po nevtralnih vodah, kjer pa se polagajo, morajo biti tako prirejene, da se ne vnamejo več, čim se odsidrajo. Prosto plavajoče mine pa so sploh prepovedane.

na njej. Velika usoda, po kateri trpimo vsi in po kateri Anglija pogine, je v tem, da se z zemljiščem postopa kakor s katerimkoli blagom, ki ga morejo ljudje producirati in transportirati, kolikor hočejo; ker se je to, kar je bog kakemu narodu enkrat dal, česar nobeno človeško delo ne more raztegniti, ta gruda, ta domovina pod našimi nogami ponižala na predmet trgovine, umazanega kupčevanja, izčrpavanja, zlorabe. Pri nas v Berlinu je prišlo že tako daleč, da je bilo od dveh milijonov ljudi, ki žive v ožjem Berlinu, le še 9000 lastnikov zemlje, a od teh je bilo devet desetih upraviteljev hipotekarnih bank. Polovica vseh stanovanj v Berlinu je le z eno sobo.

Ko so se v šoli prepevale pesmi o domovini, je moral učitelj pokazati na nazorni sliki, kaj je to: domača streha. Da ta domovina ne sme biti samo last nekoliko zemljiških družb ali velikih bank, deloma z vnanjim kapitalom, ampak da je nekaj drugega, kar se mora postaviti pod zasebno pravo: to je menda največje, česar se nadejamo od te vojne. To je državljanska vzgoja.

Zveza stavbenih delavcev v vojnem letu.

Zveza stavbenih delavcev je izdala svoje letno poročilo.

Leto 1913 ni bilo ugodno za razvoj organizacije zaradi krize, še neugodnejše pa je bilo leto 1914. V letih 1913 in 1914 se je tudi popolnoma izvedla spojitev zvez zidarjev in zveze stavbinskih pomožnih delavcev. Pri primerjanju se ne moremo ozirati na številke zveze pomožnih stavbenih delavcev, ker se je spojitev vršila postopno in je imela zveza pomožnih delavcev svoje posebne uredbe. Štetje članov v drugi polovici 1913. leta je bilo skupno, ni pa označen posebej promet znamk zveze pomožnega delavstva, ker je mnogo pomožnih delavcev bilo že takrat včlanjenih pri zvezi zidarjev. Tako štetje ne bi bilo natančno.

O članskem gibanju ne moremo podati natančnega poročila, ker kljub vsem opominom nismo dobili zaključnih poročil za leto 1914 od več podružnic in vplačevalnic. Če bi hoteli dognati število članov drugače ob sedanjem vojnem stanju, bi tudi ne dobili ugodnejšega rezultata, ker je bila brezposelnost silno velika ter se je oddalo članom izredno mnogo prostih znamk.

Glede števila novih članov v obeh letih ni posebne razlike. Leta 1913 je pristopilo 9983 članov, leta 1914 pa 9511. Iz tega je razvidno, da je zvezi pristopilo v vojnem letu 1914 le 482 članov manj kakor leta 1913. Verjetno je, da bi bili v drugi polovici leta še prekoračili število novih članov prejšnjega leta, če ne bi bila izbruhnila vojna.

Promet z znamkami poudarja vpliv vojne že bolj očitno. Leta 1913 je bilo oddanih 852.455 znamk, leta 1914 pa 523.927, to je leta 1914 328.528 manj nego l. 1913. Ta razlika je velika. Omenjamo pa, da iz Levovskega okraja, Galicije in Buhovine niso došla, odkar je izbruhnila vojna, nobena poročila in je tam organizacija popolnoma propadla.

Najmanj nazadovala je razmeroma organizacija na Salzburškem, ker so v Steyru postavljali nove orožarne in je bilo tam uposlenih več delavcev nego prejšnje leto.

Organizacija v okrajih Bolcan (Tirolsko in Predarlško), v Trstu z Dalmacijo in Primorjem ter v Moravskem Šönbergu na severnem Češkem je sicer silno trpelo, vendar pa še posluje. V čeških okrajih Brno, Plzeň in Praga, je morda na orga-

nizacijo vplivala tudi separatiška gonja. Nazadovala je jako organizacija v rajhenberškem okraju na severnem Češkem, kjer je vladala velika brezposelnost, a vplivali so na nazadovanje še drugi vzroki.

Tudi dunajski okraj je imel manjši promet z znamkami kakor leto poprej. Vendar prilika za delo v sedanjem vojnem času ni bila nikjer tako ugodna kakor v dunajskem okraju. Pomanjkljiva je stanovitnost članov. Izstopanje iz dunajske organizacije se mora otežkočiti; šele takrat bo članstvo stalnejše.

Promet znamk nam dokazuje, da v nekaterih okrajih organizacija ni znatno nazadovala, v tistih okrajih, kjer je nazadovanje posebno veliko, ni pa vzrok samo brezposelnost zaradi vojne, marveč so krivi nazadovanja drugi vzroki, organizatorični vzroki. Te vzroke moramo sedaj med vojno poiskati in jih spoznati; to je naša dolžnost. Prav nič ne koristimo organizaciji, če tajimo pogoje in jih podtikamo vojni, nasprotno, poznati in priznati jih moramo in popraviti.

Manjši promet znamk vpliva znatno tudi na dohodke. Leta 1913. je imela zveza 496.925 K 51 vin. dohodkov, leta 1914. pa le 355.826 K 40 vin., torej 141.099 K 11 vin. manj. Pa tudi izdatki skupin in samostojnih vplačevalnic so manjši. Izdale so leta 1913. 503.881 K 77 vin., leta 1914. pa 357.461 K 45 vin., torej manj 146.420 K 32 vin.

Koliko je ovirala vojna agitacijo, nam pričajo izdatki krajevnih skupin in samostojnih vplačevalnic. Prejšnje leto so izdale zanj 73.850 K 11 vin., leta 1914. pa le 30.201 K 20 vin. Ti izdatki so se zmanjšali več kot za polovico. Res je sicer, da se da z malo denarja doseči ob marljivem delu več nego z mnogo, če ni drugačnih ovir. Vsekakor pa za vojno leto pomeni manjši izdatek za agitacijo prav mnogo. Tovariši so bili ponekod uverjeni, da ob vojnem času preneha organizacija, drugod so morali funkcionarji k vojakom, kar je vse oviralo društveno življenje.

V drugem vojnem letu ni več treba, da nam vojna škoduje; saj smo se uživali v sedanje stanje. V tem letu treba pospešiti delavnost za organizacijo. Tudi ob vojnem času je dovolj prilike za agitacijo. V prvi vrsti pa moramo paziti na to, da ohranimo še obstoječe organizacije. Če bo vsak član sodeloval pri agitaciji za zvezo, bo naša organizacija tudi v drugem vojnem letu obstojala trdno.

Računski zaključek zveze za l. 1914. priobčimo v prihodnji številki.

K volitvam v zavarovalnico rudarjev.

Dodatno objavljamo še kandidate v razsodišče, ki bo imelo svoj sedež v Celovcu. Ti so: Ivan Gottschier, rudar v Bleibergu, Koroško; Franc Gaberšek, rudar v Lešah, Koroško; Izidor Gruber, fužinski delavec, Fieberbrunn, Tirolsko; Lovrenc Neuwirt, rudar, Knappenberg pri Hüttenbergu, Koroško; Reginius Margrieter, rudar, Häring, Tirolsko; Štefan Wank, ključavničar, Kreuth pri Bleibergu Koroško; Martin Pippenbacher, rudar, Knappenberg pri Hüttenbergu, Koroško; Juri Plamenik, rudar, Bleiberg, Koroško; Jožef Srebotnik, rudar, Leše, Koroško; Anton Zanger, solinski delavec, Hall, Tirolsko.

Kdo voli te kandidate? Volijo jih vsi rudarji in fužinski (v kolikor so ti fužinski delavci podvrženi zavarovanju po rudarskem nezgodnem zakonu) delavci, ki se nahajajo v delu v okrajih c. kr. rudniških

uradov v Celovcu na Koroškem in v Hallu na Tirolskem.

Obenem seveda volijo tudi skupne kandidate za predstojništvo rudarske zavarovalnice. Ti so pa: Florjan Majdič, rudar, Trbovlje, kot član predstojništva in Jožef Aibler, rudar, Vorderberg; Ivan Katzbauer, rudar, Köflach, kot namestnik.

Končno še dostavljamo, da je volitve treba o pravem času izvesti, kar je briga načelnikov krajevnih odborov, zakaj ti morajo skrbeti za to, da izpolnjene glasovnice pravočasno pošljejo zavarovalnici na Dunaj, da jih bo dne 16. aprila 1915 ob 1. uri popoldne zavarovalnica že prejela.

Opomin z bojišča.

Na nekem društvenem shodu skupine Unije rudarjev avstrijskih v Hohensteinu, ki ga je društveno vodstvo sklicalo, da pojasni članom zakon o novem nezgodnem zavarovanju in ki je bil jako dobro obiskan, se je po rešitvi dnevnega reda prečital tudi dopis člana Franca H., ki opravlja sedaj v vojnem metežu državljansko obvezno dolžnost.

Franc H., ki so mu poprej tovariši pisali o izidu društvenega občnega zbora, je z bojišča pisal takole:

»Poročilo, da je bil občni zbor naše skupine dobro obiskan, me je jako razveselilo. Moja želja je, če se povrnemo, kar nas je odšlo v vojsko, zdravi domov, da ne najdemo ob povrnitvi našo organizacijo oslajeno, temveč močnejšo kakor smo jo zapustili. Nekaj naših tovarišev bomo morali itak preboleti, zakaj ti se ne povrnejo nikoli več... Na pomoč v borbi za obstanek teh tovarišev ne bomo mogli več računati, krije jih hladna zemlja. A nič ne de, borba tukaj, borba tam. Vsaj celo človeško življenje ni nič drugega kakor borba za obstanek, za življenje. In gorje tistemu, ki se ne zna boriti ali pa se neizogibni borbi izogiba, — ta pada, ne da bi bil izvršil svojo dolžnost.

Kakor se mi poroča, se bodo vršile volitve v bolniško blagajno. Kličem Vam, ukrenite vse potrebno, da pri teh volitvah zmagamo!

Žal mi je, da nisem mogel več kupiti naročenega koledarja.

Naznanite mi, prosim, če še dobivajo naše družine prosti premog ali ne.

Glede mojega zdravja naznanjam, da imam v nogah še vedno bolečine in mi posebno nagaja hoja navkreber; večkrat moram pri taki hoji počivati. Bolečine pa čutim ob vremenskih spremembah, saj tudi ni čuda, strel mi je šel na posev skozi desno stegno. Drugače že še izhajam. Iskren pozdrav vsem mojim tovarišem.

Pišite mi kmalu, kako je tam pri vas sedaj že kaj z draginjo.

Čitanje pisma sodruha H... je napravilo na zbrane delavce globok vtisk.

Vrli tovariš! Že več mesecev se nahaja v bojni fronti, a to ga ne zadržuje, da še živo opominja svoje tovariše doma na potrebo organizacije.

Svetovna vojna.

Kdo bi bil mislil pred osmimi meseci, da bo evropska vojna, ki se je razvila v pravo svetovno borbo, trajala tja do devetega meseca in morda še dalje. Na vseh bojiščih se vrši bitka za bitko kakor pred enim mesecem, pred dvemi, pred tremi meseci. Koliko so pisali strokovnjaki in diletantje o bodočih vojnah in vsi so bili mnenja, da bo bodoča vojna spričo oboroženja in velikanskega tehniškega napredka prav kmalu končana. Trdili so to s tako gotovostjo, da ob izbruhu vojne ni

nihče veroval, da utegne vojna trajati več mesecev. In vendar je to mogoče kakor nam sedaj dokazuje vojna sama. Res so nas mogli varati prvi uspehi ob začetku vojne. Vse vojne operacije so se vršile spočetka z izredno naglico, v enem tednu je bilo napovedanih cela vrsta vojn, vsa Evropa je postala takorekoč en sam oborožen tabor. Belgija je bila naenkrat zasedena, trdnjave so se vdajale po pordnevnih napadih in že so udrle nemške čete na francosko zemljo, tako da smo vsi pričakovali, da zasedejo tudi Pariz prav kmalu. Naenkrat pa so jele operacije počasneje napredovati in nastala je nova faza vojne, ki sicer ni tako dramatična, vsekakor pa povsem naravna. Obe vojni sili v vsej svoji številnosti in oboroženosti sta se srečali na bojišču in pričelo se je borenje prsa ob prsih, mož proti možu. Vse svoje sile si postavljajo evropske velevlasti druga proti drugi, sile, ki so jih zbirale leta in leta. In kdo bi tukaj še ne uvidel, da takih skrbno zbranih in pripravljenih sil ni mogoče premagati z naglico.

Komaj smo se nekoliko privadili na poročila o bojih po strelnih jarkih, ali vedno smo še pričakovali, da pride preobrat v načinu bojevanja. In res! Angleži in Francozi so napadli Dardanele. S kakšno napetostjo smo pričakovali zopet novih vesti, zakaj vsi smo bili prepričani, da bo angleško-francoska mornarica prodrla v Dardanele ob prvem naskoku ali pa ne, in če se ji poskus ne posreči, bo sigurno prenehala z napadi. Vprašanje konca vojne so Dardanele; tako smo menili. Toda, kaj opazamo? Boji pri Dardanelah se vrše že pet tednov. Dne 18. marca je doletel angleško-francosko brodovje sicer hud poraz, toda odnehali niso, marveč še dalje kujejo načrte, kako bi obenem izkrcali čete na turškem ozemlju, da bi potem napad bolje uspel. Silno pomorsko moč sta spravili Anglija in Francija pred Dardanele, Turki pa imajo naravno pripravne in vrhutege tudi izvrstno utrjene pozicije. Zavzetje Dardanel bo torej težavno in kdor je menil, da tam pade odločitev v kratkem času, bo prav tako razočaran kakor oni, ki je menil, da je dolgotrajna svetovna vojna nemogoča. Dardanele so postale v tej vojni prav tako važno bojišče kakor belgijsko, francosko, poljsko ali gališko. Povsod valovi sedaj borenje sedaj na to, sedaj na ono stran, pri čemer sodelujejo ogromne množice in ne motimo se, če pravimo, da bo v primeri z ogromnimi množicami tudi trajanje vojne razmeroma dolgo.

Z južnega bojišča poročajo, da so bile ob Donavi in Savi manjše praske. Srbi so dobili mnogo vojnega materiala iz Rusije in Francije. Sicer je tam večinoma mir. Razsaja pa na Srbskem pegasti legar, ki ga hočejo s silo omejiti.

Severno bojišče, zlasti v karpatskih obronkih, je postalo silno pereče. Odkar je padel Przemysl, so navalili Rusi z novo bojevitostjo na Karpate ter skušajo oprostiti zahodne Karpate. Napadajo po noči in po dnevi z veliko premočjo. Zadnje dni se je vršila bitka ob Ušoškem prelazu in Lupkovem ter ob Čizni in Kalnici. Napadi so bili zavrženi.

S kakšno odločnostjo se bojujejo avstro-ogrske čete, dokazuje dejstvo, da so ujele meseca marca nad 40.000 ruskih vojakov ter zajele 68 strojnih pušk. Čim nastane ugodnejše vreme, bodo tudi operacije v Karpatih lažje in uspehi ugodnejši. V nekaterih delih pa že sedaj nastopajo avstrijske čete ofenzivno.

Na severnem Poljskem so bili boji pri Avgustovu, Krasnopolu, Klimi in Škvi,

pa tudi ob Mlavi, kjer so povsod Nemci zavržili ruske napade. Iz srednje Poljske ni nobenih važnejših poročil.

Francosko bojišče je ohranilo svoje prejšnje lice. Večjo delavnost so kazali le letalci, ki so ponavljali napade z bombami. Sicer se vrše običajni boji po posameznih strelskih jarkih.

Pred Dardanelami ni posebnih sprememb. Nikakor pa Anglija in Francija akcije ne bosta opustile, samo glede načina, kako bi bolj uspešno napadli znova, se še niso zedinili.

Pred Bosporom je demonstrirala ruska mornarica. V Kavkazu so bili le spopadi prednjih straž ruskih in turških.

V Egiptu se pripravljajo Angleži na boje s Turki, ki se bližajo Sueškemu prekopu pod vodstvom Džemal paše. Da imajo Angleži strah, dokazuje to, da so muzejske zbirke iz Kaira, Bulaka in Helipola spravili na otok Malto v Sredozemskem morju.

Domači pregled.

Iz seje občinskega sveta ljubljanskega. V torek dne 30. marca je imel občinski svet ljubljanski izredno sejo. Na dnevnem redu je bila prošnja mestnega delavstva za draginjsko doklado in pa poročilo permanentnega odseka glede oddaje mestnih zemljišč v obdelovanje. O teh dveh glavnih točkah seje, ki sta bili zlasti važni, treba, da omenjamo najvažnejša dejstva. V prejšnji seji občinskega sveta je bila dovoljena mestnim nastavlencem draginjska doklada v odstotni izmeri po 80, 60, 40 in 30 odstotkov plače v nasprotnem razmerju. Te doklade so znašale 60 do 150 K. Ker mestno delavstvo v zmislu dotičnega sklepa ni dobilo nikakršne podpore, je vložilo posebno prošnjo. Poročevalec dr. Triller je poročal v imenu finančnega odseka, da se dovoli delavcem enkratna podpora 20 K tistim, ki so že dva meseca v službi in 10 K tistim, ki so v mestni službi vsaj en mesec. G. Kregar predlaga, da se dovoli oženjenim po 30 K, samskim delavcem pa po 15 K. Mlinar predlaga, da naj se dovoli delavcem draginjska doklada (ne podpora) po tistem ključu, kakor se je zadnjič dovolila za mestne nastavnice; zakaj predlagana doklada znaša komaj 10 do 20 odstotkov plače, kar pomeni precejšnjo razliko. G. Pustoslemšek predlaga, da se zaprosi deželni odbor, da nakaže polovico stanarine kot draginjsko doklado mestnemu učitelstvu. G. Dimnik priporoča Pustoslemškov in Mlinarjev predlog. Poročevalec dr. Triller spremeni svoj predlog v toliko, da predlaga za ožene delavce, ki so že nad dva meseca pri občini, po 30 K, za samske po 20 K, za one, ki delajo nad mesec po 10 K. Za Mlinarjev predlog, da bi se dovolile delavcem doklade po tistem ključu kakor mestnim nastavlencem, ni glasoval noben občinski svetnik razen predlagalca. Poročevalčev predlog je bil potem soglasno sprejet; enako tudi predlog g. Pustoslemška. — Glede oddaje mestnih njiv in sveta poroča dr. Triller, da naj se oddajo za obdelovanje v najem tri njive za Bežigradom, v Spodnji Šiški in za državnim kolodvorom, ki obsegajo 7 ha 45 a 44 m². Strankam se odkazuje parcele od 200 do 1000 m². Posejati se morajo s semeni za živilske pridelke. Svet se da za eno ali dve leti v najem brezplačno. Mlinar pravi, da mu predlog permanentnega odseka ni simpatičen, ker s to oddajo sveta ni dosežen namen, ki ga je imela njegova iniciativa. Občina bi si morala obdržati inge-

renco na porabo pridelkov; pravzaprav bi pa občina morala sama prevzeti to nalogo. Vrhutega oddaja občina le majhen del zemljišča za obdelovanje na razpolago. — Poročevalčev predlog je bil potem sprejet.

Delavcem volilcem v zavarovalni zavod proti nezgodam rudarjev v Idriji se s tem naznanja, da se volitve v to zavarovalnico pričnejo v Idriji dne 6. in končajo 10. aprila in volijo: Dne 6. aprila od pol 12. do pol 1. ure opoldne vsi v spodnji jami zaposleni delavci v svoji čakalnici pri Jožefovem rovu. Dne 7. aprila od pol 12. do 1. ure opoldne volijo vsi v srednji jami zaposleni delavci v svoji čakalnici pri Francovem rovu. Dne 8. aprila od pol 12. do pol 1. ure opoldne volijo vsi v gorenji jami in zbiralnici zaposleni delavci v Antonijevi čakalnici. Dne 9. aprila volijo vsi delavci zaposleni pri stavbnem in skladiščnem oddelku od 12. do 1. ure opoldne na »Uti«. Dne 10. aprila pa volijo vsi v žgalnici in preskuševalnici zaposleni delavci od pol 12. do pol 1. ure opoldne v jedilnici v žgalnici. Glasovnice se bodo volilcem uradno razdelile po čakalnicah. Kandidatne listke, ki se lahko rabijo tudi kot volilni listki, bo pa razdal sodrug Simon Moravec delavcem in pa vse prodajalne obč. kons. društva. Delavcem volilcem toplo priporočamo, naj volijo samo kandidate, ki jih bo razdal Moravec in se bodo dobili v naših prodajalnah.

Občni zbor je imelo Občno konsumno društvo dne 25. pret. m. Izvršil se je stvarno in sprejelo več važnih predlogov. Društvo razdeli 4 odstotno dividendo v znesku 12.004 K 92 vin., da v rezervni sklad 1466 K 9 vin., dispozijski sklad 1189 K 89 vin., čistega dobička torej 14.660 K 90 vin. Prometa je imelo društvo v minulem poslovnem letu 789.369 K 64 vin. Lep napredek.

Štajerska namestnija je peko zemelj in vsega drobnega peciva od 1. aprila naprej prepovedala. — Dalje je odredila štajerska namestnija, da morajo biti žganjetoci ob nedeljah in praznikih celi dan, ob sobotah od 4. ure naprej, ob drugih delavnikih pa od 7. ure naprej zaprti. V istem času ne smejo tudi gostilne in kavarne prodajati nobenih žganih pijač več. Ta odredba je z ozirom na znano žganjarsko kugo vse pohvale vredna.

Ogrski ministrski predsednik grof Tisza se je mudil v torek na Dunaju.

Ivan Kirchsteiger, bivši kaplan in pisatelj je bil pred senatom obsojen na 300 kron globe ali 14 dni zapor, ker je omalovaževal uredbe katoliške cerkve. O tej obravnavi bomo še poročali.

Češki namestnik knez Thun je odstopil. Njegovo mesto zavzame grof Coudenhove.

Trst brez krušnih nakaznic. Tržaški ces. namestnik razglašal, da v Trstu zaenkrat ne bodo uvedene izkaznice za kruh in moko. Občinstvo naj prostovoljno omeji konzum v smislu vladne naredbe.

Cena govedine v Trstu je določena tako: Prednji del, prva vrsta s priklado 2 K 48 vin. kg, druge vrste s priklado 2 K 24 vin. kg; zadnji del: prvovrstno meso s priklado 2 K 88 vin. kg, meso druge vrste 2 K 72 vin. kg. Kdor bi meso dražje prodajal, bo kaznovan z globo do 1000 K, oziroma z zaporom do treh mesecev.

Kako je preskrbljen Celovec z živili. Župan Celovski Metnitz je podal te dni poročilo o živilih, ki jih je nabavila celovška občina. V zalogi ima 682.418 kilogramov moke, to je všteti 653.711 kilogramov žita. Če po celovškem prebivalstvu 25.000 oseb na osebo in dan 200 gramov, zadošča ta zaloga za 136 dni. Zaloga bi bila še večja, a dobavitelji kupljenega

žita, 31½ vagonov rži in koruze niso izročili, vrhutega je oddala občina 27.000 kilogramov pšenične moke vojnemu erarju. Dalje ima občina 34.000 kilogramov riža, 6000 kilogramov ječmenčka in 6578 kilogramov masla. Občina že zdavnaj oddaja blago strankam po mogoče nizkih cenah.

Pegasti legar. Od 21. do 27. marca je obolelo za pegastim legarjem v avstrijskem ozemlju 477 oseb. Od teh je bilo v Talerhofu pri Karlsdorfu (okraj Gradec) 1 oseba, 9 v Knittelfeldu, 8 v Wagni pri Lipnici, 27 v St. Mihelu pri Ljubnu in 3 v Vurnbergu pri Ptuj ter 1 oseba v Celovcu in 2 v Wolfsbergu.

Za kozami je obolelo od 21. do 27. marca na Dunaju 66 oseb. Na Dunaju je obolelo od početka vojne 1173 oseb; umrlo jih je pa 252. V ostalem avstrijskem ozemlju je obolelo od 21. do 27. marca 119 oseb.

Špiritni kartel je zvišal cene špiritu vseh vrst z 29. marcem za 20 K pri hektolitr. Vzrok podraženju je pomanjkanje špirita, ker ga v Galiciji in Bukovini ne izdelujejo več ter se tudi ne sme izdelovati iz krompirja in žita.

Vojni dobiček. Desetkratni dobiček izkazuje poslovno poročilo nemške delniške družbe za obdelovanje volnenih izdelkov v Grünbergu. Odštevisi odpise znaša prebitok 1.081.263 mark proti 107.900 mark lanskega leta. Dividenda znaša 5 odstotkov, prejšnje leto ni bilo nobene dividende. 500.000 mark je družba dovolila za posebne odpise, 100.000 mark za vojno rezervo, 39.000 delavskemu podpornemu skladu. Obrat posluje dalje ob jako ugodnih trgovskih razmerah.

Sol se podraži. Ker so tvornice, ki izdelujejo vreče za sol, povišale ceno za vreče, se bo, kakor se poroča, v kratkem tudi cena za sol dvignila.

Carina za svinjsko meso in mast odpravljena. Avstrijska ministrstva so sporazumno z ogrskimi ministri začasno odpravila carino na svinje, ki tehtajo nad 130 kg, carino na pristno surovo maslo, na mast, na svežo in nesoljeno surovo maslo, na margarino, na olivno olje ter na olje iz kokosa, nadalje carino na poljedelske stroje, ki se rabijo pri košnji in žetvi in končno carino na bakreno galico.

Platno se je zopet podražilo za 10 do 15 odstotkov; ravno za toliko se je bilo podražilo že pred 3 meseci, tako da je platno sedaj za 20 do 30 odstotkov dražje, nego je bilo pred vojno.

Ugodno stanje pomladanske setve. Iz cele države se poroča, da se nahaja ozimna v dobrem stanju in da tudi pričeto pomladansko delo dobro napreduje. Ozimino so s sodelovanjem vlade s pomočjo takozvanih žetvenih komisij posejali v največjem obsegu. Na Češkem, na Moravskem in v Šleziji so posejali veliko zemlje, kjer so prej sadili repo, s pšenico, z ržo in ječmenom. Setev je dobro prezimila, nahaja se v lepem stanju in veliko obeta. Tudi pomladanska setev se izvaja precej zadovoljivo. Oblasti sodelujejo zelo odločno glede na delovne moči in ni tozadevno dozdej tožb ali pritožb. Semena je dovolj. V posameznih pokrajinah primanjkuje vprežne živine in voz, a vlada pomaga, kolikor more.

Galiških beguncev biva na Dunaju 150.000, na ostalem Nižjem Avstrijskem 25.000, na Zgornjem Avstrijskem 22.000, na Štajerskem 30.000, na Koroškem 10 tisoč, na Solnograškem 3000, na Tirolskem 2000, na Kranjskem 4000, na Češkem 115.000, na Moravskem 35.000, v Šleziji 5000. Če prištejemo malo število na Ogrskem bivajočih beguncev in takih, ki so odpotovali še kam drugam, se ceni število galiških beguncev na 500.000; med

njimi do 250.000 Poljakov, 220.000 judov in do 30.000 Rusinov. Na Štajerskem je nastanjenih v taboru Wagna 14.000, v St. Michaelu približno 1000 beguncev.

Dvornega svetnika Frana Levca je izvolil občni zbor »Muzejskega društva za Kranjsko« za častnega člana zaradi njegovih trajnih zaslug, ki si jih je pridobil za domačo literaturo, narodoznanstvo in za društvo posebej, kateremu je načeloval zdržema skozi dvanajst let, v neugodnih okoliščinah.

Krušne in močne nakaznice na Štajerskem uvede 11. t. m. štajersko namestništvo v Gradcu in skoraj v vseh graških okoliščinskih občinah v mestu Celje in v Gaberjah in na Bregu, v mestu Ptuj in v Krčevini, Vičovi, Novi vesi, Ragoznici, na Zgornjem in na Spodnjem Bregu občine Breg in Budini. V Mariboru se sme kruh in moka prodajati temeljem nakaznic, ki jih izda mariborski mestni svet. Kruh se sme od 4. aprila nadalje peči le v obliki hlebkov in sicer s 35 dkg in s 170 dkg. Močnatih jedi gostilničarji čez ulico, če se ne kupijo tudi druge jedi, ne smejo prodajati.

Nov ujetniški tabor na Štajerskem. Vojna tabora v Knittelfeldu (20.000 ujetnikov) in v Felbachu (nad 30.000 mož) sta prenapolnjena. Zdaj grade lope za ujetniški tabor v Lebringu pri Lipnici in Sterntalu pri Ptuj. Vsak tabor bo obsegal lahko 20.000 vojnih ujetnikov.

Prepovedana uporaba moke pri izdelovanju mila. »Wiener Zeitung« objavlja odlok trgovskega ministrstva, v katerem se prepoveduje uporaba škrobove, krompirjeve in kakršne koli moke pri izdelovanju mila. Prestopke kaznujejo politične oblasti z denarnimi globami ali z zaporom. Odvzame se tudi lahko obrtna pravica. Odlok se uveljavi 1. aprila.

Graška občina namerava 10½ hektarov svojega sveta obdelati v svoji režiji ter nasaditi na njem krompir in sočivje.

Ogrsko žito. Grof Tisza je bil te dni na Dunaju ter v nekem govoru omenjal, da je dala ogrska vlada zopet popisati vse žito. Popis se izvede z vso natančnostjo in strogostjo. Vlada bo potem žito, ki ga bo na Ogrskem preveč in ga bo mogoče pogrešati, odstopila avstrijski državi polovici.

Bilanca škodovih tovarn izkazuje za poslovno l. 1914 čistega dobička 6.422.604 krone. Na občnem zboru dne 26. aprila bo predlagal upravni odbor, da se izplača 14 odstotna dividenda.

Zveza avstrijskih steklarjarjev je sklenila podražiti steklene izdelke vseh vrst za 10 odstotkov.

Kinematograf »Ideal«. Nordisk spored za velikonočno nedeljo 4. in velikonočni ponedeljek 5. aprila: 1. Gost iz drugega sveta. (Avtorski film Klare Viebig. Genljiva drama v 3 dejanjih z Aage Hertel v glavni vlogi.) 2. Haremski doživljaj. (Velika veseloigra iz orientala v 3 dejanjih. V glavni vlogi Rita Sacchetto. — Spored za torek 6., sredo 7., četrtek 8.: 1. Rottenburg ob der Tauber. (Naravni posnetek.) 2. Nič se upirati. (Burka.) 3. Iznanci. (Drama židovske deklice v 3 dejanjih. V glavni vlogi Rita Sacchetto in Nicolai Johannsen.) 4. Samomorilci. (Burka.) — 10 vin. povišanja cene. — Petek, 9. aprila: Ivan Košula. (Drama iz gališkega mesteca med ruskim vpadom 1914 v 3 dejanjih. Šolski mladini dostopno.)

Zavržena pritožba. Gospod Anton Jernejčič, postajni mojster juž. žel. v Ljubljani, je bil dne 13. februarja t. l. pri tukajšnjem c. kr. okrajnem sodišču obsodjen zaradi razžaljenja časti na 50 kron denarne globe, oziroma 10 dni zapora in v plačilo vseh pravnih stroškov. Proti obsodbi je nastopil pot ničnostne pritožbe.

C. kr. deželno sodišče kot druga instanca je dne 23. pret. m. pritožbo zavrnilo ter obsodbo prve instance v celnem obsegu potrdilo.

Veter in vreme prinašata raznovrstne nevarnosti; zlasti glava in obraz se ne dasta z obleko tako dobro varovati, kakor ostalotruplo. Zato sozobol, obrazne nevragele, bolečine v ušesih in glavobol na dnevnem redu. Priporočamo torej še enkrat našim čitateljem, da naj imajo vedno doma Fellerjev, bolečine odpravljajoči zeliščni esenčni-fluid z znamko »Elsa-fluid«; ali pa naj si ga naroče od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsin trg št. 334 na Hrvaškem, ki ta fluid 12 steklenic za 6 kron franko razpošilja.

117.000 mož przemyslske posadke ujetih. Uradno se poroča: Po seznamu, ki ga je izročil general Kusmanek sam, je bilo ujetih 117.000 mož przemyslske posadke. Mnogine bojnega plena še niso mogli dognati.

Svetovni pregled.

Nemčija znižala cene moki. Dne 1. aprila znižajo v Nemčiji splošno cene moki. Rženi moki so določili najnižjo ceno s 35, najvišjo z 38 markami. Cena moki se je določila s 40-75 do 43-75 markami.

Kaj mislijo o dardanelskem vprašanju v Italiji. Dunajska »Zeit« piše iz Berlina 26. marca: »Berliner Tageblatt« javlja iz Rima: V tukajšnjih političnih krogih se mnogo razpravlja o tem, kako je francoski tisk svoje mnenje o dardanelskem vprašanju tekom 24 ur izpremenil ter sedaj izjavlja, da je rusko naziranje o tem vprašanju opravičeno in hoče celo nevtralne države prepričati, kako koristno je, če Rusi korakajo proti Carigradu. Anglija pa bržkone ne bo meni nič tebi nič ruskega stališča sprejela, tako da so v taboru trojnega sporazuma še danes docela needini.

Stoletnico Bismarckovega rojstva slave Nemci dne 1. aprila. Bismarck, nemški železni kancler je pravi oče današnje Velike Nemčije.

Srbi proti Bolgarom. »Dnevnik« objavlja sledeče poročilo beguncev iz Bitolja: Pred kratkim so odposlali vaščani bolgarskih vasi v okolici Bitolja k ruski konzulu v Bitolj deputacijo, ki se je pritoževala radi neznosnih grozovitosti srbskih oblasti nasproti bolgarskim vaščanom. Konzul je hladnokrvno poslušal Bolgare in odgovoril: »Če nočete postati Srbi, naj vas vse pobijejo.«

Velikonočne praznike bodo vse tovarne, ki izdelujejo vojni material, delale nepretrgoma. Tako je odredila vojna uprava.

Občinska brezposelna podpora v Nemčiji. Nemška strokovna komisija je uvela poizvedbe glede občinske preskrbe za brezposelne delavce, in sicer s koncem meseca januarja 1915. Poročila so došla iz 846 občin, od katerih jih je 527 kaj ukrenilo glede brezposelnosti. Določene zneske redno plačuje brezposelnim delavcem le 384 občin. Visokost podpor je dajalo različna. Poleg denarnih podpor je dajalo podpore v naturalijah 69 občin, stanovanjske podpore daje 73 občin, 40 je med njimi takih, ki so uvedle tudi brezposelno podporo. Več podatkov o občinski skrbi za brezposelne, strokovna komisija ni dobila, sigurno pa je, da male siromašne občine podpor za brezposelne niso uvedle.

Profitarski patrijoti. Besedo patrijotizem rabijo v sedanjem času jako pogosto; ni pa zadosti, če si kdo samo svoji ime patrijota, če tega ne kaže v dejanjih. Mnogo se jih bori v strelskih jarkih ali pošiljajo svoje sinove na bojišče, če sami niso več sposobni za orožje. Drugi zopet

žrtvujejo od svojega grizljivega denar in blago za preskrbovalne zbirke. Vsakdo stori, kar more, da se ublažuje sedanjí kruti čas. Imamo pa tudi »patriote«, ki izrabljajo vojno za to, da obogate. Na Angleškem se ponavljajo stavke, ker podjetniki, ki imajo sedaj sijajno kupčijo, delavskih medz nočejo zvišati primerno sedanjí druginji. Na Francoskem naštevajo vojne dobavitelje, ki napravljajo na račun splošnosti ogromne dobičke. Pa tudi v Nemčiji imamo profitarke patriote. Poročilo iz Kodanija, ki ga je dobil »Hamburger Echo« pravi, da se prevaža ogromne množine blaga iz Nemčije na Rusko in Angleško preko Švedske in Danske. To vest potrjuje višji uradnik danske železnice. Danske državne železnice so zaradi teh voženj tako zaposlene, da morajo opravljati uradniki čezurno delo. Nekaj časa so vozili celo vlaki stružnice za Rusijo. Na Danskem in Švedskem je tako mnogo nemških in ruskih agentov, ki trgujejo med seboj. Blago se naprej pošlje na naslov danske firme, ki ga pošlje takoj dalje. In če se kupčija dobro obnese, se snidejo gospodje zvečer pri šampanjcu, seveda ločeno po narodnostih, kjer se govore patriotske govorance in slavi domovina, kakor se je to zgodilo nedavno v nekem Kodanskem hotelu, kar se je domačim gostom tako gabilo, da so zapustili prostore. Dobava stružnic za Rusijo je toliko kot dobava vojnega materiala. Zakaj na stružnicah obdelujejo raznovrstni vojni material. Tudi blago iz gumija in instrumente dobavljajo po tej poti za Rusijo in Anglijo. Sicer je to oškodovanje domovine, toda pri kupčiji je to imeniten zaslužek. To pa je najvažnejše za profitarke patriote. Da imamo tudi v Avstriji take profitarke patriote, pač ni nič novega. Saj je bilo že mnogo trgovcev obsojenih zaradi oderuskih cen. Ti so pa večinoma majhni »patrioti«, velike je težko zasačiti, ker so mogočni. Tuda na Ogrskem je več tovarnarjev v preiskavi, ker so osleparili vojno upravo. Toda o vsem tem bo mogoče razpravljati pozneje. Za danes zadostuj, če navedemo delovanje profitarških patriotov.

O marših. O pohodih ali marših imajo ljudje, ki niso bili sami vojaki, kaj različne nazore. Turiist na počitnicah prehoji ob lepem vremenu prav lahko pet milj ali 37½ kilometrov. Za vojaški oddelek pa je taka pot preveč naporna, zlasti če bi jo moralo napraviti več dni zaporedoma. Običajen dnevni marš je 23 do 25 kilometrov ter vsak tretji dan počitek. Velika razlika je namreč, če hodimo v lahki obleki ter imamo s seboj malo prtljage, zabavno družbo, ali pa če marširamo v koraku s puško na rami in imamo s seboj patrone, plašč, tornistro. Pri glasovitom umikanju 10.000 Grkov pod vodstvom Ksenofonta leta 401 pred Kr. po bitki pri Kunaksi blizu Babilona ob reki Evfrata so se umaknile grške čete do Trapecunta ob Črnem morju ter marširale povprečno na dan po 27,5 kilometrov; seveda so vmes ta ali oni dan prehodile tudi po 45 kilometrov. Resnični povprečni dnevni marš je znašal še manj nego 25 kilometrov. Tudi dandanes morajo čete časih več prehoditi nego je običajno. Večkrat zahteva vojna nujnost, da hodi vojaštvo po noči in po dnevi, da poseže na bojišču še v pravem času vmes ali pa se ogne kaki sovražnikovi pasti. Toda 45 kilometrov hoda na dan so za več dni preveč naporni pohodi. Odlikovala se je v tem pogledu Napoleonova garda, ki je prehodila v šestih dneh 180 kilometrov, pa je prišla na bojišče pri Jeni, in sicer ob prav slabem vremenu skozi Turinški les. Velikanske pohode so napravili tudi

Nemci leta 1870./71. Tako je marširal na primer devetí armadni zbor dne 16. in 17. decembra 1870 iz bloške okolice v Orleans, čeprav je imel za seboj že naporne pohode in boje, ob dežju in po blatni cesti v 36 urah po kratkem nočnem odmoru 75 kilometrov ter je bil prihodnji dan že zopet sposoben za operacije. Stalne mere za dnevne pohode torej pravzaprav ni. Če treba premaganega nasprotnika preganjati po važnejši odločitvi, se zahteva od vojske več napora, če je vojska pred odločitvijo, se zopet reducirajo počitki in pritegnejo z naglico sosednje čete. Pohodi se torej ravnajo po potrebi in zahtevajo časih skrajni napor, časih pa tudi ne. V sedanji vojni napor niso manjši, pač pa mnogo večji, ker je vojskovanje povsem drugačno nego je bilo v prejšnjih letih, in kaj šele v prejšnjih stoletjih.

Mirovni pogajanj še ne bo. Švicarski zvezni svet je vlogo švicarskega mirovnega društva, da bi se sklicala konferenca zastopnikov nevtrálnih držav v namen posredovanja med vojskujočimi državami, odklonil. Zvezni svet je bil mnenja, da sedaj ni ugoden trenutek ter da tudi način nasvetovane akcije ni primeren.

Delavsko gibanje na Angleškem. Iz Londona poročajo: Zakladni kancelar je sklenil z zvezo mašinistov in kovinskih delavcev pogodbo, ki daje delavcem pri municijskih tvornicah in v tvornicah za izdelovanje vojnega materiala, s strani vlade posebne ugodnosti. Ta pogodba se je sklenila zato, da se po možnosti prepreči stavke.

Zborovanje nevtrálnih držav v Washingtonu. Londonski dopisnik lista »Berlingske Tidende« je doznal iz zanesljivega vira: Z ozirom na nevarnost, ki jo vsebuje napovedano zaprtje Britanije z nemške strani za nevtralne države, je vlada Zedinjenih držav sklenila, da skliče v Washington konferenco, na katero se povabijo vse nevtralne države v Evropi, Ameriki in Aziji. Konferenca naj preuredi določila mednarodnega prava z ozirom na pravice nevtrálnih držav v sedanji vojni. Veleposlaniki dotičnih držav so to vprašanje že diskutirali ali pa so stvar sporočili svojim vladam.

Volitve v japonski parlament. Vladna stranka je na Japonskem s svojo imperalističko politiko dosegla pri volitvah znatno večino. Po dosedanjih rezultatih bo znašala večina vsaj 50 glasov.

Japonski ultimatum. »Rječ« javlja, da so Japonci podaljšali rok ultimatumu Kitajski do 8. aprila.

Nad 5 milijonov vojakov na zahodni bojni črti. Vojni dopisnik lista »Nieuwe Rotterdamsche Courant« na angleško-francoski bojni črti poroča: V francoskem glavnem stanu so me obvestili, da stoji zdaj na zahodni bojni črti približno 2.300.000 Nemcev; a prišteti se mora še pol milijona mož, ki se nahajajo za bojno črto. Zavezniki z rezervami razpolagajo z 2.700.000 vojakov. Na zahodni bojni črti si torej stoji nasproti nad 5 milijonov mož.

Krvavi upor v Tomsku. »Hamburger Fremdenblatt« poroča: Stockholmski list »Aften Bladet« objavlja pismo iz Tomska v Sibiriji o revoluciji pri prebiranju vojaških novincev. Prebivalstvo nekaterih rodov se je za barikadami bojevalo z vojaštvom. Čete so mogle le s pomočjo topov in strojnih pušk premagati upornike. Ljudstvo je ogorčeno nad ruskimi zatiralci.

Vpad Albancev v Črnogoro. »Neues Wiener Journal« poroča iz Berlina: »Nationalzeitung« prinaša poročilo z ruske meje, ki jo je dobil »Golos Moskvi« iz

Niša in pravi: Zadnje dni so udrle različne albanske čete v Črnogoro. V boju, ki se je razvil, so Črnogorci izgubili 18 mrtvih in mnogo ranjenih. Albanci so se nato umaknili čez mejo. Severno od Skadra se zbirajo znatne albanske bojne sile. Cetinje zelo utrujejo.

Oblegovalno stanje v Indiji. Listi poročajo, da se je v Indiji razglasilo oblegovalno stanje, ker so indijanski knezi sklenili upor z orožjem proti Angležem.

Na Portugalskem se pojavljajo že dalje časa nemiri in vsa znamenja kažejo, da pride do revolucije. Listi poročajo, da neti upor Anglija ter da se zlasti rojalistiška stranka poteza za državni prevrat. Predsedniku republike so naprtili sodno preiskavo, ker je posezal v pravice parlamenta. Nezadovoljnost pa pospešuje tudi pomanjkanje živil. — Politiško hoče ostati Portugalska v tej vojni odločno nevtralna, zato je tudi poklicala vse svoje čete iz Afrike domov.

Amerika in mirovno posredovanje. Ameriški poslanik v Rimu je izjavil, da je res, da so mu že od več strani priporočali, naj ameriške Zedinjene države posredujejo za mir. Praktičen predlog pa mu doslej še ni došel. Oboroženo posredovanje za mir ne bi bilo umestno. Meni pa, da bi njegova vlada mir priporočila prijateljsko.

Amerika in izhodnoazijski spor. Vest, da je Japonska izgnala več ameriških častnikov, je zbudila v Ameriki nejevoljo. Čudno pa je, da Zedinjene države opazujejo ves kitajsko-japonski spor popolnoma hladno. Prav verjetno je, da bo Japonska svoj namen dosegla z orožjem, a Amerika se ne bo ganila, da bi podpisala Peking, da si je spočetka pošiljala — noto. Američani že vedo, da bodo zopet denarci za vojne dobave.

Britska socialistička stranka in vojna. Vodilni britski socialisti, med katerimi je zlasti znan Hyndman, nastopa kakor znano, tako kot delavska stranka za vojno. To stališče je povzročalo burne debate na strankinih okrajnih konferencah, ki so se nedavno vršile. Uspeh glasovanja, o katerem poroča »Justice«, nam pove, da je bila resolucija, ki odobrava ravnanje vodstva odklonjena z 78 glasovi proti 70, nasprotno pa je bila sprejeta resolucija z 59 glasovi proti 56, ki obžaluje, da se vodstvo udeležuje vladne kampanje. Zupniki pa niso zahtevali, da vodstvo prekliče svojo podano izjavo. Sklenilo se je pa, da stranka opusti vsakršno agitacijo za vstop v vojno, ki je na Angleškem prost. Dotična resolucija je bila sprejeta s 76 glasovi proti 62. S 5 glasovi večine je bila sprejeta resolucija, ki označuje sedanjo vojno v prvi vrsti kot posledico gospodarskega tekmovanja med posameznimi deželami, ter zavrača trditev, da bi bila Anglija jela vojno zaradi kršitve belgijske nevtralitete; ta kršitev nevtralnosti se vendar ostro obsoja in pravi končno, da nikakršen konec vojne ne bi mogel biti zadovoljiv, ki ne bi prinesel popolno belgijsko integriteto in neodvisnost. Predlog, ki je naglašal solidariteto delavstva vseh dežel ter pozival, da osredotočijo svoje sile v razrednem boju, je bil sprejet s 97 glasovi proti 24. Predlog, ki pošilja bratske pozdrave sodrugom na Francoskem, v Nemčiji, Belgiji, Avstro-Ogrski, Rusiji itd., pa je bil sprejet celo s 115 glasovi proti 6.

Organizacijski vestnik.

Odborova seja podružnice lesnih delavcev se bo vršila v četrtes dne 8. aprila točno ob 6. zvečer v društvenih prostorih. Polna udeležba dolžnost!

B a b š e k.

Zapisnik

sestavljen v pisarni rudniškega ravnateljstva dne 4. sušca 1915.

Predmet: Preskrbovanje rudarjev v Idriji z žitom.

Na povabilo c. r. rudniškega ravnateljstva je danes prišel v pisarno rudniškega ravnateljstva načelnik lokalnega delavskega odbora, kateremu se je glede dobave žita od strani rudniškega ravnateljstva naslednje sporočilo:

Rudniško ravnateljstvo je večkrat poskušalo s pismenimi, brzojavnimi in osebnimi intervencijami pri vseh kompetentnih oblasteh, doseči za preživljanje rudniških svojcev potrebno žito.

Zapora žita na Ogorskem pa je preprečila dovoz zadostne množine žita, zaradi česar je bilo rudniško ravnateljstvo v sedanjih yslod vojne nastalih razmerah prisiljeno urediti oddajo žita oziraje se na majhne žitne zaloge in družinske razmere rudniških svojcev.

Kljub temu vestnemu ukrepu in večkratnim pojasnilom pa se ni posrečilo, žene mobilizirancev in gozdne delavce pomiriti, ki so zadnjič pri rudniškem zborovanju 1. sušca demonstrativno nastopile in na ves glas zahtevale oddajo večje množine pšenice namesto turšice.

Nato se je trem iz ženske skupine v zborovalno dvorano poklicanim govornicam razložilo, da se je vse poskušilo urediti za zadostno preskrbo rudniških svojcev z žitom. Želji delavskih žena pa se ne more ustreči, ker silijo razmere rudniško ravnateljstvo, da oddaja le take množine in vrste žita, ki so na razpolago in ki so določene po cesarski naredbi.

Na zahtevo po pšenici namesto turšice se je odgovorilo, da imajo po vojnem stanju odredbenim potom izdana postavnna določila splošno veljavo in nima Idrija zase nobene posebne pravice glede preskrbe s pšenico ali pšenično moko.

Na bojnem polju stoječi vojaki morajo trpeti veliko večje pomanjkanje in žrtve prinašati kot pa njih žene, ki se spodtikajo zaraditega, ker morajo začasno namesto pšenične rabiti turšično moko za peko ali kuho.

Da se za delavske interese vedno vneto rudniško ravnateljstvo obvaruje pred neopravičenimi, po hujskačih povzročenimi demonstracijami, in dalje, da se olajša izvršitev cesarske naredbe z dne 21. sivečna 1915 glede prometa z žitom in moko po § 14. do všteti § 18. s tem, da se zadevne agende izroče v eno roko in se oddaja žita uredi bolj pregledno, je bilo rudniško ravnateljstvo primorano staviti c. kr. ministrstvu za javna dela predlog, da popolnoma opusti preskrbovanje žita.

Župan mesta Idrije je izjavil, da je pripravljen ostalo žito od rudniškega ravnateljstva kupiti in ga prevzeti v svrhu aprovizacije mesta v zmislu omenjenih določil.

Čim stavljeni predlog odobri c. kr. ministrstvo za javna dela, bo torej rudniško ravnateljstvo svoje naloge kot žitni kupčevalec odvezano in pridobi s tem časa, ki ga bo moglo porabiti za mnogo bolj koristne strokovno-tehniške naloge.

V seji načelnštva bratovske skladišnice z dne 6. sušca 1915, je predsednik o omenjenem predmetu razpravljal in na vprašanje naznanil,

da se je ukrenilo rekviriranje žita na podlagi nabavnih cen, ki jih je plačal rudnik z mesecem sušcem 1915 za vse provizioniste od prvega aprila 1915 naprej.

Bilek s. r.

I. Peternel s. r.
zapisnikar.

Št. 1184.

Načelniku lokalnega delavskega odbora
Tomažu Brusu

v Idriji.

v naznanje.

c. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji
dne 13. sušca 1915.

Predstojnik: I. Bilek, c. kr. dvor. svetnik.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Moj ljubljeneec je

„ELSA-FLUID“

„Nikak čudež! Kolikokrat sem si nakopal vsled prehlajenja ali prepiha bolezen, in ako je bil mo glavobol ali zobobol še tako neznosen, ali me je muč nahod ali trganje po udihi, Fellerjev Elza-fluid, moj ljubljeneec, mi je vselej pomagal. A tudi v zdravilnih dneh vem ceniti njegovo, živčevje osvežujoče učinkovitost. Vsakdanje umivanje z njim olepša kožo, krepi oči in povzroči dober občutek!“

Tako in enako se izražajo vsi oni, ki vporabljajo redno Fellerjev fluid na priporočilo. Ta dokaz, tako mal in ponižen, brez kričeče reklame, samo v svrhu pred ničvrednimi ponaredbami zadostuje, kajti prebrali so se mnogi že sami, da Elza-fluid tudi izpolni kar obljubi. Pri vsem tem pa je vendar po ceni. 12 steklenic stane povsod 6 kron franko.

Zaprte, slab tek, draženje k bljuvanju, gorečice, želodčne težkoče so simptomi, ki jih ne smemo zanemarjati. 6 škatlic Fellerjevih rhabarbara kroglic znamko „Elza-kroglice“ stane le 4 K 40 v franki. Hišni zdravnik Vam rad pove kdaj in kako je vporabljati oba izdelka. Ampak morata biti prava, katere izdeluje lekarnar

E. V. Feller, Stubica
Elza trg šte. 334, (Hrvaško).

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . . K 740,000.000.—
Vlog . . . „ 44,500.000.—
Rezervnega zaklada . . . „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹/₂ %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a č l a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se morajo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli člani sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje.
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne.
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rohida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, pritlič.
Dr. Bock Emil očne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. B. Ipavic	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzi	1.—3 pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Zadružništvo.

Delavske zadruge za Trst, Istro in
Furlanijo v Trstu

registrovana zadruga z omejenim poročtvom.

XI. zadružno leto od 1. julija 1914 do 30. junija 1915

Mesečni izkaz.

Razpečano blago.

Zadružna doba 1914/15	1913—1914	Narastek
Julij K 395.939-11	261.590-35	134.348-76
Avgust . 389.253-63	280.064-71	109.188-92
September . 403.745-37	295.665-65	108.079-72
Oktober . 442.562-22	351.259-35	91.302-87
November . 404.943-21	345.033-23	59.909-98
December . 398.061-90	410.881-75	12.819-85
Januar . 389.539-43	384.812-27	4.727-16
Februar . 410.402-67	338.308-02	72.094-65
K 3.234.447-54	2.667.615-33	566.832-21

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 28. februarja 1915	12035
„ „ „ 30. junija 1914	10786
Narastek v 8 mesecih	1249

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 28. februarja 1915	K 642.336-23
„ „ „ 30. junija 1914	559.641-72
Narastek v 8 mesecih	K 82.694-51

Od 1. julija 1914 do 28. februarja se je izplačalo na dividendah K 25.490-74

Na bolniški in posmrtninski podpori se je izplačalo od 1. julija 1914 do 28. februarja 1915 K 15.919-80.

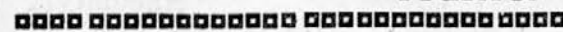
Izkupiček skladišča oblek

(že obsežen v razgledu razpečanega blaga.)

Oddelek konfekcije	K 41.280-16
„ manufakture	61.192-87
„ obuval	41.359-44
„ pokrival	11.007-32
Skupno	K 154.839-79

Trst, dne 28. februarja 1915.

Vodstvo.

== Za spomladansko sezono ==

priporoča tvrdka

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svojo bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke

ter mične novosti

v konfekciji za dame in deklice.

Ceniki zastonj in franko.

5

Svarilo

Koder se

prodajajo ponaredbe,

naročite pristni

FLORIAD

naravnost od izdelovalnice.

pod naslovom :

Rastlinska destilacija

„FLORIAN“

v Ljubljani.

Postavno varovano.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške	K 14.—, 17.—, 20.—.
„ ženske	„ 12.—, 15.—, 18.—.
„ dečke 36/39	„ 10.—, 12.—.
„ otroke št. 22-25 26-28 29-31 32-35	
	K 5.—, 6.—, 7.—, 8.—.

: **Garantirana kakovost.** :

Cenejše vrste od K 1-50 naprej.

Kupujte in naročajte pri tvrdkah, ki inserirajo v „DELAVCU“.

A. & E. Skaberné, Ljubljana

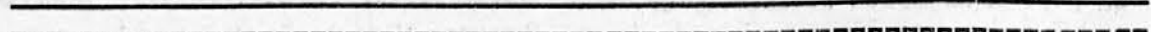
Mestni trg št. 10.

Specijalna trgovina pletenin in trikotaže.

Velika zaloga različnega perila za vojake iz čiste volne in velblodje dlake in sicer: snežne kučme, telovniki, triko jopice, srajce in spodnje hlače, nogavice, sliperji, dokolenice, rokavice, različni ščitniki za vrat, prsa, kolena i. t. d.

Odeje iz velblodje dlake. Tetra perilo. Spalne vreče.

Plašči in predpasniki za strežnice Rdečega križa. Volna za pletenje.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

